

Altıncı Söz bağlamında siyâset

Altıncı Söz, Küçük Sözler Risalesi ve Sözler kitabının Altıncı Söz'üdür. "Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, karşılığında onlara Cennet vermek suretiyle satın almıştır."1 âyetinin meâlinde ve nefis ve malını Cenâb-ı Hakk'a satmak hakkındaki âyetlerin gayet mühim bir sırrını tefsir etmekle beraber, nefis ve malını Cenâb-ı Hakk'a satanların beş derece kâr içinde kâr ve satmayanların beş derece hasâret içinde hasâret kazandıklarını, gayet muknî bir temsil ile tefsîr ediyor.

Hakîkate karşı mühim bir kapı açıyor. İnsanın kendisine verilen maddî ve mânevî cihazatlarını ve emânetlerini Allah için nasıl kullanılabileceğine dâir mühim bir hakîkati temsilî hikâyecik ile anlatıyor. İnsanın nefis ve malını Cenâb-ı Hakk'a satmak ve O'na abd olmak ve asker olmak ne kadar kârlı bir ticaret, ne kadar şerefli bir rütbe olduğunu muknî bir tarzda îzah ediyor. Bir nevî insanın "kendi nefsi ile cihad-ı ekberde bulunmak, yani Şerîat-ı garraya ittiba ve sünen-i Ahmediyeyi ihyaya azm-i kat'î ile teşebbüs etmek"2 için nasıl davranması ve amel etmesi gerektiğini anlatıyor.

Bilindiği üzere "Herkes kendi âleminde bir kumandan olduğundan, âlem-i asgarında cihad-ı ekber ile mükellef."3 olduğu için, Altıncı Söz'de de insanın kendi âleminden sorumlu olup, maddî ve mânevî cihazatını Allah hesabına nasıl satması gerektiğinin kâr ve zarâr hesabı yapılır. Yani Altıncı Söz, insanın kendi âlemini Allah hesabına yönetmesi ve nefis ve malını O'nun (cc) yolunda idâre etmesini ifade eder ve gösterir. Bu aynı zamanda bir nevî insanın âlem-i asgarının idare edilmesi cihetiyle siyâsettir. Bu siyâset içtimâî hayata bakan cihette değil, insanın kendi âlem-i asgarında tatbik edilen ve cihad-ı ekber ile mükellef olunan bir siyâsettir. İnsan önce kendisine emânet olarak verilen aza ve cihazatlarını Allah'ın emrettiği istikamette istimal etmek ile muvazzaftır. Öyleyse önce kendi âlemini doğru bir şekilde yönetmesi gerekir.

Siyâset, genel anlamıyla idare etme san'atıdır. Arapça siyâsa kelimesinden gelmiş olup, seyislik veya at bakıcılığı anlamındadır. Bu mânâyâ göre siyâset, tımar etme ve yönetme mânâlarını da ihtiva eder. Madem siyâset idare etme san'atı ise, idare etmede yönetme mânâsı da vardır. İnsan yönetme ve yönetilmeye ihtiyaç duyacak mahiyette halk edilmiştir. Çünkü "İnsan, mâhiyet-i câmiyeti i'tibârıyla, mevcudatın hemen ekserîsiyle alâkadârdır."4 Hem "Herbir adam vataniyle, milletle, hükûmetle alâkadardır."5 Elbette ki bu alâkadarlığın bir sınırı ve ölçüsü olmalıdır. Yoksa insan mâhiyet-i câmiyeti i'tibârıyla, mevcudatın hemen ekserîsiyle alâkadar olduğu için "vataniyle, milletle, hükûmetle alâkadarlık" cihetini kendisine verilen sermaye-i ömrü i'tibârıyla doğru kullanamayabilir. Çünkü "insan bu âleme ilim ve duâ vasıtasıyla tekemmül etmek için gelmiştir. Mâhiyet ve istidâd i'tibârıyla herşey ilme bağlıdır."6 Buna bağlı olarak siyâset de bir ilimdir. Ancak siyâsetin yönünü ve mahiyetini iyi tahlil etmek ve enfüsten afaka bağlı fitrî bir cihette istimal etmek lâzımdır. Yoksa zarar verir ve aslî vazîfeye engel olur.

Şimdi hakîkat-i hâl bu ise bütün mes'ele emâneti sahîb-i hakîkisine satmaktır. Yani insan kendi âleminde kendisine emânet olarak verilen âlet ve cihazatlarını Allah hesabına yönetmeli ve idare etmelidir. O emânetler ise insanın daire-i

hayatının içindeki mâmelek (sahip olunan şeyler) ve o mâmelekin içindeki cisim, ruh ve kalb ve onlar içindeki göz ve dil, akıl ve hayal gibi zahîrî ve batînî hasselerdir. Cenâb-ı Hak insanı bir makine hükmünde yaratmıştır. O makine-i insaniyede yüzer âlet var. Herbirinin eleme ayrı, lezzeti ayrı, vazîfesi ayrı, mükâfâtı ayrıdır. “Ve o insanın vazîfe-i fitratı ve fariza-i zimmeti, mârifetullah ve îmân-ı billâhtır ve iz’an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir.”⁷ “Hem tevhid, en ehemmiyetli ve en halâvetli ve en yüksek bir vazîfe-i kudsiye ve bir fariza-i fitriye ve bir ibadet-i îmâniyedir.”⁸ Öyleyse insan hizmetini, ubûdiyetini, geçen nimetlerin şükürü ve vazîfe-i fitrat ve fariza-i hilkat ve netice-i san’at bilmeli, ucub ve riyadan kurtulmalıdır. Bu da ancak “emâneti sahîb-i hakîkîsine satmakla” olur.

Pekâlâ, bu satmayı nasıl yapacağız?

Emâneti sahîb-i hakîkîsine satmak ise, Ezel-Ebed Sultanı olan Rabbine asker olup O’nun (cc) namıyla tasarruf etmek demektir. Adi bir esir ve başıbozuğa bedel, âli bir padişahın has, serbest bir yaver-i askeri olmaktır.

Altıncı Söz bağlamında bizler akıl âletini Mâlik-i Hakîkî’ye satsak ve O’nun hesabına çalıştırsak, akıl öyle tılsımlı bir anahtar olur ki, şu kâinatın nihayetsiz rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açan kâinat anahtarı olur. Ve bununla sahibini saadet-i ebediyeye müheyya eden bir mürşid-i Rabbanî derecesine çıkarır.

Meselâ göz bir hassedir ki, ruh bu âlemi o pencere ile seyrederek. Eğer gözü, gözün Sâni-i Basîrine satsak ve O’nun hesabına ve izni dairesinde çalıştırsak, o zaman şu göz, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir mütalâacısı ve şu âlemdeki mu’cizat-ı san’at-ı Rabbaniyenin bir seyircisi ve şu küre-i arz bahçesindeki rahmet çiçeklerinin mübarek bir arısı, kütüphane-i İlâhînin mütefennin bir nâzırı derecesine çıkar.

Meselâ dildeki kuvve-i zâikayı eğer Rezzâk-ı Kerîme satsak, o zaman dildeki kuvve-i zâika, rahmet-i İlâhiye hazinelerinin bir nâzır-ı mâhiri ve kudret-i Samedâniye matbahlarının bir müfettiş-i şâkiri, hazine-i hassa-i rahmet nâzırı rütbesine çıkar.⁹ Hakeza...

Görüldüğü üzere insan, fitrarına derc edilen seceya-i hasene danelerini Hüda suyu ile sulayıp idare etmesi gerekir. Bu idare ediş bir nevî Dördüncü Mesele bağlamında etki sahamız olan “kalb, mide, ceset” daireleri istikametinde yönetme mânâsında müsbet siyâsettir ve insanın kendi âlemini Allah’ın marziyatı cihetinde idaresidir. En büyük siyâset insanın âlem-i asgarında yapmış olduğu cihad-ı ekber olan bir siyâsettir desek hata yapmamış oluruz inşaallah.

27 Şubat 2017, Pazartesi

Dipnotlar:

- 1- Tevbe Sûresi: 111.
- 2- Eski Said Dönemi Eserleri, 2013, s. 87.
- 3- Eski Said Dönemi Eserleri, 2013, s. 56.
- 4- Lem’alar, 2013, s. 32.
- 5- Kastamonu Lâhikası, 2013, s. 67.
- 6- Sözler, 2013, s. 504.
- 7- Şuâlar, 2013, s. 172.
- 8- Şuâlar, 2013, s. 255.
- 9- Altıncı Sözden muktebas.